

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ТА КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ З КУРСУ
«ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
В УКРАЇНІ»**

для студентів денної та заочної форм навчання
освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр»
зі спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи»

Затверджено
редакційно-видавничою
радою університету,
протокол № 1 від 20.03.15

Харків
НТУ «ХП»
2015

Методичні вказівки та контрольні завдання з курсу «Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні» для студентів денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» зі спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи» / Уклад. Солодовник Т.О., Середа Н.В. – Харків: НТУ «ХП», 2015. – 44 с.

Укладачі: Т.О. Солодовник,
Н.В. Середа

Рецензент доц. С.М. Резнік

Кафедра педагогіки та психології управління соціальними системами

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні» входить до блоку нормативної частини навчального плану підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». Мета її вивчення – отримання теоретичних знань і практичних навичок з організації державного регулювання професійної та освітньої діяльності. Предмет дисципліни становлять принципи державної політики у сфері професійної освіти, державного регулювання та освітньої діяльності, системи освіти в Україні та системи стандартів вищої освіти, а також організації навчально-виховного процесу у ВНЗ.

У результаті вивчення навчального курсу майбутній фахівець у галузі педагогіки вищої школи повинен отримати навички планування та організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах з урахуванням сучасних досягнень і тенденцій у галузі педагогіки і розробки професійно-кваліфікаційних характеристик.

Теоретична частина курсу формує систему знань і сукупність вмінь та навичок щодо розуміння цілей вищої освіти в Україні та законодавчої бази вищої освіти, призначення кожного з видів стандартів; цілей та завдань вищого навчального закладу, ієрархії органів управління освітою в Україні, їхніх повноважень та принципів управління вищою освітою; принципів управління й права вищих навчальних закладів, структурних підрозділів навчальних закладів різного рівня акредитації.

Практична частина курсу розрахована на закріплення теоретичних положень дисципліни та набуття й відпрацювання умінь і навичок, що були отримані студентами на теоретичних заняттях, а саме: уміння визначати і характеризувати освітньо-кваліфікаційні рівні, наукові ступені, вчені звання, рівні професійної освіти і заклади, що їх надають; уміти визначати й аналізувати державні, галузеві стандарти вищої освіти, стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів, а також розуміти особливості їх розроблення й використання; уміти порівнювати і характеризувати

особливості функціонування навчальних закладів, висвітлювати положення щодо організації в них навчально-виховного процесу; відтворювати процедури управління освітою на всіх рівнях.

Курс «Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні» розраховано на 54 навчальні години (кредитів ЄКТС – 1,5), аудиторних годин – 24 (лекцій – 8, семінарів – 16). У процесі вивчення дисципліни передбачено один модульний контроль та наприкінці диференційований залік.

Система контролю якості навчання студентів включає проведення поточного та підсумкового контролю з урахуванням індивідуальних особливостей студентів та передбачає диференційований підхід у її організації.

Поточний контроль знань здійснюється під час практичних занять за кожною навчальною темою окремо. Оцінювання студентів здійснюється під час семінару, враховуючи теоретичні і практичні знання та навички з обраної теми. Підсумковий контроль здійснюється під час модульного та залікового тижнів на основі теоретичних питань з курсу «Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні». А також враховується оцінка, одержана за доповіді, реферати, повідомлення під час самостійного вивчення запланованих програмою курсу тем.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Загальна характеристика системи професійної освіти України

Система професійної освіти – це сукупність закладів професійно-технічної і вищої освіти, а також наукових, науково-методичних і методичних організацій, включаючи органи управління ними.

Структура професійної освіти включає:

- професійно-технічну освіту;
- вищу освіту;
- післядипломну освіту;
- аспірантуру;
- докторантуру.

Підготовка фахівців з вищою освітою здійснюється за відповідними освітньо-професійними, освітньо-науковими, науковими програмами на таких рівнях вищої освіти:

- початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти;
- перший (бакалаврський) рівень;
- другий (магістерський) рівень;
- третій (освітньо-науковий) рівень;
- науковий рівень.

Початковий рівень (короткий цикл) вищої освіти відповідає п'ятому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою загальнокультурної та професійно орієнтованої підготовки, спеціальних умінь і знань, а також певного досвіду їх практичного застосування з метою виконання типових завдань, що передбачені для первинних посад у відповідній галузі професійної діяльності.

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти відповідає шостому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань та практичних умінь і навичок, достатніх для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю.

Другий (магістерський) рівень вищої освіти відповідає сьомому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою поглиблених теоретичних та/або практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю (чи спеціалізацією), загальних засад методології наукової та/або професійної діяльності, інших

компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності.

Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, вирішення комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Науковий рівень вищої освіти відповідає дев'ятому кваліфікаційному рівню Національної рамки кваліфікацій і передбачає набуття компетентностей з розроблення і впровадження методології та методики дослідницької роботи, створення нових системоутворюючих знань та/або прогресивних технологій, розв'язання важливої наукової або прикладної проблеми, яка має загальнонаціональне або світове значення.

Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої (освітньо-професійної чи освітньо-наукової) або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти:

- 1) молодший бакалавр;
- 2) бакалавр;
- 3) магістр;
- 4) доктор філософії;
- 5) доктор наук.

Молодий бакалавр – це освітньо-професійний ступінь, що здобувається на початковому рівні (короткому циклі) вищої освіти і присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 90–120 кредитів ЄКТС.

Особа має право здобувати ступінь молодшого бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180–240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-

професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра визначається вищим навчальним закладом.

Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90–120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра.

Ступінь магістра медичного, фармацевтичного або ветеринарного спрямування здобувається на основі повної загальної середньої освіти і присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми, обсяг якої становить 300–360 кредитів ЄКТС.

Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Особа має право здобувати ступінь доктора філософії під час навчання в аспірантурі (ад'юнктурі). Особи, які професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати ступінь доктора філософії поза аспірантурою, зокрема під час перебування у творчій відпустці, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі (ад'юнктурі) становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30–60 кредитів ЄКТС.

Наукові установи можуть здійснювати підготовку докторів філософії за власною освітньо-науковою програмою згідно з отриманою ліцензією на відповідну освітню діяльність. Наукові установи можуть також здійснювати підготовку докторів філософії за освітньо-науковою програмою, узгодженою з вищим навчальним закладом. У такому разі наукова складова такої програми здійснюється в науковій установі, а освітня складова – у вищому навчальному закладі.

Доктор наук – це другий науковий ступінь, що здобувається особою на науковому рівні вищої освіти на основі ступеня доктора філософії і передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані в наукових виданнях.

Ступінь доктора наук присуджується спеціалізованою вченою радою вищого навчального закладу чи наукової установи за результатами публічного захисту наукових досягнень у вигляді дисертації або опублікованої монографії, або за сукупністю статей, опублікованих у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях, перелік яких затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

Вищі навчальні заклади вищого рівня акредитації можуть здійснювати підготовку фахівців за освітньо-кваліфікаційними рівнями, які забезпечують навчальні заклади нижчого рівня акредитації. Технікуми, училища, коледжі можуть бути структурними елементами вищих навчальних закладів III–IV рівнів акредитації.

В Україні функціонують такі типи вищих навчальних закладів:

1. *Університет* (класичний університет) – багатопрофільний вищий заклад освіти, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою природничих, гуманітарних, технічних та інших напрямів науки, техніки і культури за освітньо-професійними програмами всіх рівнів, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є провідним науково-методичним центром, сприяє поширенню наукових знань та здійснює культурно-просвітницьку діяльність серед населення, має розвинуту інфраструктуру наукових та науково-виробничих установ і підприємств, високий рівень кадрового і матеріально-технічного забезпечення такої діяльності. Наразі в Україні діють як класичні, так і технічні, економічні,

медицинні, аграрні, педагогічні та інші університети, які здійснюють багатопрофільну підготовку висококваліфікованих фахівців з вищою освітою у відповідній галузі.

2. *Академія* – вищий навчальний заклад, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами всіх рівнів в окремо визначеній галузі знань або виробництва, проводить фундаментальні та прикладні наукові дослідження, є провідним науково-методичним центром у сфері своєї діяльності, має високий рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення.

3. *Інститут* – вищий заклад освіти, який функціонує самостійно або є структурним підрозділом університету, академії, інститут здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами всіх рівнів у певній галузі науки, виробництва, освіти, мистецтва і культури, проводить на належному рівні наукову та науково-виробничу діяльність, має високий кадровий і матеріально-технічний потенціал.

4. *Консерваторія* (музична академія) – вищий навчальний заклад, який здійснює підготовку фахівців із вищою освітою за освітньо-професійними програмами всіх рівнів у галузі мистецтва і культури музичних виконавців, композиторів, музикознавців, викладачів музичних дисциплін. Консерваторія проводить наукові дослідження, є провідним центром у сфері своєї діяльності, має високий рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення. Навчання в консерваторії повинно забезпечувати всебічну теоретичну і практичну підготовку музикантів до професійної виконавської і педагогічної діяльності.

5. *Коледж* – самостійний вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії, інституту, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами бакалавра або молодшого спеціаліста з одного (кількох) споріднених напрямів підготовки або спеціальностей, має необхідний кадровий потенціал, матеріально-технічну базу.

6. *Технікум* (училище) – вищий навчальний заклад або структурний підрозділ університету, академії, інституту, який здійснює підготовку фахівців з вищою освітою за освітньо-професійними програмами молодшого спеціаліста, має необхідний кадровий потенціал та матеріально-технічну базу.

Традиційно вищі навчальні заклади третього та четвертого рівнів акредитації мають свої підрозділи – інститути, факультети, кафедри, бібліотеки, наукові лабораторії, філії тощо.

Факультет – основний організаційний і навчально-науковий структурний підрозділ вищого навчального закладу третього та четвертого рівнів акредитації, що об'єднує відповідні кафедри і лабораторії. Факультет створюється рішенням вченої ради вищого навчального закладу за умови, що до його складу входить не менше трьох кафедр і на ньому навчається не менше 200 студентів денної (очної) форми навчання. Керівництво факультетом здійснює декан, який залежно від кількості студентів може мати заступників.

Кафедра – це базовий структурний підрозділ ВНЗ, що проводить навчальну і методичну діяльність з однієї або кількох споріднених спеціальностей, спеціалізацій чи навчальних дисциплін, і здійснює наукову, науково-дослідну та науково-технічну діяльність за певним напрямом. Кафедра створюється рішенням вченої ради ВНЗ за умови, що до її складу входить не менше п'яти науково-педагогічних працівників, для яких кафедра є основним місцем роботи, і не менше ніж три з яких мають науковий ступінь або вчене звання.

У вищих навчальних закладах I та II рівнів акредитації структурними підрозділами є відділення і предметні (циклові) комісії. Керівництво вищим навчальним закладом згідно з Законом України «Про вищу освіту» здійснює ректор (президент), директор, начальник та ін. Помічниками ректора є проректори з певних напрямів діяльності (навчальної, наукової, виховної, соціально-економічної тощо).

Навчання у вищих навчальних закладах здійснюється за такими формами: денна (очна), вечірня, заочна, дистанційна, екстернатна. До основних посад науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів третього та четвертого рівнів акредитації належать: асистент, викладач, старший викладач, доцент, професор, директор бібліотеки, науковий працівник бібліотеки, завідувач кафедри, декан, проректор, ректор.

1.2. Система стандартів вищої освіти

Державний стандарт освіти (ДСО) – це сукупність норм, що визначають зміст вищої освіти, обсяг навчального навантаження, засоби діагностики якості освіти та рівня підготовки студентів, а також нормативний термін навчання. ДСО визначає обов'язковий мінімум змісту

навчальних програм, обсяг навчального навантаження студентів, вимоги до рівня підготовки випускників ВНЗ і є основою нормативних документів (навчальних планів, навчальних програм тощо). ДСО – це сукупність норм, які визначають вимоги до освітньо-кваліфікаційних (освітніх) рівнів студентів ВНЗ.

Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік компетентностей випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Галузеві стандарти вищої освіти Міністерства освіти і науки України (ГСВО МОНУ) видаються для кожного освітнього кваліфікаційного рівня підготовки фахівців (бакалавра, спеціаліста, магістра) для кожного напрямку підготовки фахівців (наприклад, 0502 «Менеджмент»), для кожної кваліфікації (наприклад, магістр зовнішньоекономічної діяльності). Галузевий стандарт освіти (ГСВО) має три розділи:

1) *освітньо-кваліфікаційна характеристика (ОКХ)* містить вимоги до професійних якостей, знань та умінь людини, яка отримує певний освітній рівень (базову, вищу чи повну вищу освіту);

2) *освітньо-професійна програма (ОПП)*, якою визначається зміст підготовки фахівців певних освітньо-кваліфікаційних рівнів. ОПП передбачає перелік нормативних та вибіркових дисциплін, засвоєння яких здійснюється відповідно до структурно логічної схеми науково і методично обгрунтованої послідовності їх вивчення;

3) *засоби діагностики якості вищої освіти*. У першому розділі фіксуються обсяги знань та вмінь, яких має набути студент протягом навчання у ВНЗ. У другому розділі визначаються навчальні дисципліни та кількість годин на їх вивчення. Орієнтовно 70 – 75% навчального часу відводиться на вивчення обов'язкових для всіх ВНЗ нормативних дисциплін. Кожна з таких дисциплін забезпечується типовою навчальною програмою. Дотримання назв нормативних навчальних дисциплін повинно бути обов'язковим для вищих навчальних закладів, а обсяг не може бути меншим від обсягу, встановленого стандартами освіти. Решта навчального

часу (близько 25–30%) відводиться на вибіркові навчальні дисципліни, які частково рекомендуються для вибору ВНЗ, а частково вводяться ним самостійно.

Робочі навчальні програми для вибіркових дисциплін розробляються в кожному ВНЗ і затверджуються рішенням вчених рад. У третьому розділі ГСВО містяться матеріали щодо змісту державного іспиту та кваліфікаційної атестаційної роботи (дипломної, магістерської). На основі галузевих стандартів вищої освіти відповідно до їх розділів у кожному ВНЗ опрацьовуються власні робочі нормативно-правові документи. Для їх розробки залучаються спеціальні робочі групи, до складу яких входять посадові особи – проректори, методисти та найбільш досвідчені викладачі.

1.3. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищому навчальному закладі

Науково-методичне забезпечення навчального процесу передбачає: державні стандарти освіти, навчальні плани, навчальні програми з усіх нормативних і вибіркових навчальних дисциплін; програми навчальної, виробничої та інших видів практик; підручники і навчальні посібники; інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань, курсових і дипломних робіт.

Навчальний план – документ, який визначає перелік і обсяг нормативних і вибіркових навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення та кількість годин (кредитів), що відводяться на їх вивчення, графік навчального процесу, форми і методи поточного та індивідуального контролю навчальних досягнень студентів. Навчальний план відображає також обсяг часу, який відводиться на самостійну роботу студентів.

Базовий навчальний план розробляється на основі вимог Державного стандарту підготовки фахівців зі спеціальності на весь період реалізації відповідної освітньо-професійної програми та затверджується керівником ВНЗ. На основі навчального плану розробляється робочий навчальний план на поточний навчальний рік, який затверджується деканом відповідного факультету.

Навчальна програма – основний науково-теоретичний документ, що визначає місце і значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-

професійної підготовки студента, її зміст, обсяг знань, умінь і навичок, якими повинен володіти фахівець, послідовність і організаційні форми вивчення навчальної дисципліни. Навчальні програми нормативних дисциплін належать до документів державного стандарту, розробляються і затверджуються як його складові. Навчальні програми вибіркових дисциплін розробляються на 3–5 років кафедрами вищих навчальних закладів і затверджуються вченою радою ВНЗ.

1.4. Сучасні моделі організації навчального процесу в національній вищій школі

Кредитно-модульна система організації навчального процесу (КМСОНП) – модель організації навчального процесу, яка ґрунтується на використанні модульних технологій навчання та залікових освітніх одиниць (залікових кредитів), розглядають як засіб підвищення мобільності студентів під час переходу з однієї навчальної програми на іншу, включно з програмою післядипломної освіти.

За основу пропонується прийняти ECTS – систему, розроблену європейською комісією, що дозволяє особистості ефективно діяти в межах концепції «навчання упродовж усього життя». ECTS передбачає покласти в основу обліку трудомісткості навчальної роботи студента кредити, які накопичуються (акумулюються) протягом усього терміну навчання студента і можуть бути перезарахованими в іншому навчальному закладі. Згідно з додатком 1 Конвенції Ради Європи та ЮНЕСКО про визнання кваліфікації з вищою освітою «кредит - точно документована мінімальна умовна одиниця вимірювання «вартості» будь – якої зі складових навчальної програми, виконаної студентом під час навчання».

Заліковий кредит – завершена задокументована частина (навчальної дисципліни, практики, курсового проектування тощо) навчання студента, що підлягає обов'язковому оцінюванню та зарахуванню. Залікові кредити містять модулі декількох видів навчальної діяльності студентів (аудиторну, самостійну та індивідуальну роботу).

Модуль – це задокументована завершена частина освітньо-професійної програми (ОПП), що реалізується відповідними видами навчальної діяльності студента (лекції, практичні, семінарські, лабораторні заняття, самостійна та індивідуальна робота, практики, контрольні заходи, кваліфікаційні роботи).

Змістовий модуль – це система елементів навчальної дисципліни, поєднаних за ознакою змісту та за допомогою відповідних методів навчання.

Кожен ВНЗ розробляє власну кредитно-модульну систему, що є внутрішньою. Присвоєння студенту академічного ступеня відбувається після того, як він/вона накопичив/ла певну кількість кредитів. Проміжок часу, упродовж якого допускається процес акумулювання, є довільним, але з певними обмеженнями.

Таблиця 1.1 – Шкала оцінювання навчальних досягнень студентів

<i>Оцінка в балах</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>	
		<i>оцінка</i>	<i>пояснення</i>
90–100	відмінно	A	відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
82–89	добре	B	дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
75–81		C	добре (в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
67–74	задовільно	D	задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)
60–66		E	достатньо
35–59	незадовільно	FX	незадовільно
1–34		F	незадовільно

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1

Витоки й основні етапи становлення вищої школи в Україні

Перші школи та університети. Історія становлення вищої школи України в XVI–XVII ст.

Зародження і розвиток вищої школи в Україні. Унікальність і значення Києво-Могилянської академії у становленні і розвитку вищої школи й освіти України в XVII–XIX ст. Місце класичних університетів у становленні і розвитку вищої школи й освіти України у XIX ст.

Особливості розвитку вищих навчальних закладів України в XX – на початку XXI століття.

Тема 2

Принципи побудови і структура системи вищої освіти в Україні

Структура освіти в Україні: дошкільна, загальна, середня, позашкільна, професійно-технічна, вища, післядипломна, аспірантура, докторантура, самоосвіта.

Освітні рівні: початкова загальна освіта; базова загальна середня освіта; повна загальна середня освіта; професійно-технічна освіта; базова вища освіта; повна вища освіта.

Освітньо-кваліфікаційні рівні: кваліфікований робітник, молодший спеціаліст, молодший бакалавр, бакалавр, магістр. Перехід до освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр – магістр – доктор філософії.

Принципи вищої освіти: доступність усіх форм і типів освітніх послуг, що надаються державою для кожного громадянина; забезпечення рівних умов для повної реалізації здібностей, всебічного розвитку особистості; гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей; забезпечення органічного зв'язку з національною історією, культурою, традиціями; незалежність освіти від політичних партій, громадських і релігійних організацій; науковий, світський характер освіти; інтеграція з наукою і виробництвом; взаємозв'язок з освітніми системами інших країн; відповідність вищої освіти України світовому рівню.

Робота міжнародних та освітніх програм і проєктів в Україні: ЕРАЗМУС, ЛІНГВА, ЄВРІКА, ТУМПУС, ІРІС.

Тема 3

Розвиток вищої професійної школи: порівняльний аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду

Сучасні проблеми у сфері вищої освіти в Україні: реалізація принципів Болонського процесу, якість підготовки фахівців, надлишкова кількість ВНЗ, навчальних напрямів і спеціальностей, збільшення розриву зв'язків між освітянами і працедавцями, між сферою освіти і ринком праці, вдосконалення системи підвищення кваліфікації; перепідготовка та аспірантура відповідно до потреб суспільства та ринкової економіки; низький рівень автономії університетів як методологічних центрів.

Міжнародні рейтинги вищих навчальних закладів (рейтинг університетів світу за версією «Times», Шанхайський рейтинг університетів світу, Новий глобальний рейтинг світових університетів). Рейтинг ВНЗ в Україні та світі.

Сучасні тенденції розвитку вищої освіти за кордоном. Вища освіта в США. Система вищої освіти у західноєвропейських країнах (Франція, Англія, Німеччина). Система вищої освіти в Японії, Китаї, Південній Кореї.

Тема 4

Основи управління вищим навчальним закладом

Структурно-функціональна модель вищого навчального закладу. Типи вищих навчальних закладів та основні напрями їх діяльності.

Принципи управління вищим навчальним закладом: автономії і самоврядування; розмежування прав і повноважень та відповідальності власників, органів управління вищою освітою, керівництва вищого навчального закладу та його структурних підрозділів; поєднання колегіальних та єдиноначальних засад; незалежності від політичних партій, громадських і релігійних організацій.

Система управління вищим навчальним закладом. Структура вищого навчального закладу та планування його діяльності. Управління навчально-виховним процесом у ВНЗ.

Структурні підрозділи вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації.

Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах.

Студентське самоврядування та його роль в управлінні вищим навчальним закладом.

Тема 5

Система планування й організація навчального процесу у ВНЗ, система стандартів вищої освіти

Структура й особливості навчального процесу у вищій школі. Проблема змісту освіти у вищій школі.

Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищому навчальному закладі.

Основні види занять у вищій школі. Академічна лекція в системі професійної підготовки студентів. Практичні та семінарські заняття, консультації, організація самостійної роботи студентів.

Організація контролю та оцінка якості навчання. Курсові та дипломні роботи студентів як підсумковий контроль знань студентів.

Галузеві стандарти вищої освіти та їх функції. Освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця. Освітньо-професійна програма фахівця. Засоби діагностики якості вищої освіти. Навчальний план.

Тема 6

Розвиток вищої освіти України у контексті глобалізації та євроінтеграції

Процеси глобалізації і розвиток вищої освіти. Особливості та протиріччя у розвитку вищої освіти України. Проблеми адаптації системи вищої освіти України до Болонського процесу. Критерії ефективності професійної підготовки у контексті євроінтеграції.

Кредитно-модульна система організації навчального процесу. Інститут магістратури у вищих навчальних закладах. Інформатизація навчального процесу у вищій школі.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

3.1. План практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія розвитку вищої професійної освіти в Україні	2
2	Принципи державної політики у сфері вищої освіти	2
3	Розвиток вищої професійної освіти в зарубіжних країнах	2
4	Суспільство й освіта на початку ХХІ століття. Криза освіти, її особливості в Україні	2
5	Нормативні документи сфери освіти: система стандартів вищої освіти	2
6	Зміст освіти як категорія дидактики. Загальна характеристика нормативних документів, що визначають зміст освіти у вищій школі	4
7	Особливості організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах освіти	2

3.2. Зміст практичних занять

Практичне заняття 1. Історія розвитку вищої професійної освіти в Україні

Практичні завдання:

1. Острозька академія в історії української освіти.
2. Києво-Могилянська академія в історії становлення і розвитку вищої школи України ХVІІ–ХІХ ст.
3. Розвиток вищої школи у ХХ ст.

Інформаційні джерела:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Вітвицька С.С. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 486 с.
3. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навч. посіб./ Лузан П.Г., Васюк О.В. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : ДАКККіМ, 2010. –

296с.

4. Поляков М. В. Класичний університет: еволюція, сучасний стан, перспективи / М. В. Поляков, В. С. Савчук. – К. : Генеза, 2004. – 416 с.

5. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К.: Кондор, 2011. – 628 с.

Практичне заняття 2. Принципи державної політики у сфері вищої освіти

Практичні завдання:

1. Закон України «Про вищу освіту» 2014 р.
2. Структура та законодавча база вищої освіти.
3. Система державного управління вищою освітою.
4. Статус науково-педагогічних працівників у системі вищої освіти.

Інформаційні джерела:

1. Андрущенко В. Проблема входження української університетської освіти в європейський освітній простір / В. Андрущенко, І. Гамерська // Рідна школа. – 2012. – № 1–2. – С. 3–8.

2. Вища освіта в Україні : навч. посіб. / за ред. В. Г. Кременя, С. М. Ніколаєнка. – К. : Знання, 2005. – 327 с.

3. Модернізація системи вищої освіти : соціальна цінність і вартість для України : монографія / за ред. В. Кременя. – К. : Пед. думка, 2007. – 257 с. – (Серія «Модернізація вищої освіти: світоглядно-педагогічні проблеми»).

4. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 486 с.

5. Сисоева С.О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоева, Н.Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.

Практичне заняття 3. Розвиток вищої професійної освіти в зарубіжних країнах

Практичні завдання:

1. Загальна характеристика системи вищої професійної освіти за кордоном.
2. Характеристика системи вищої освіти США.
3. Характеристика системи вищої освіти в європейських країнах.
4. Характеристика системи вищої освіти Японії, Південної Кореї, Китаю.

Інформаційні джерела:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Вітвицька С.С. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 486 с.
3. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

Практичне заняття 4. Суспільство і освіта на початку ХХІ століття. Криза освіти, її особливості в Україні*Практичні завдання:*

1. Масовизація вищої освіти в Україні і світі.
2. Фінансова криза університетів і шляхи виходу із неї.
3. Диверсифікація вищих навчальних закладів.
4. Проблеми якості вищої освіти.
5. Новітні технології навчання і проблема відкритості і конкурентоспроможності університетів.
6. Соціальна відповідальність університетів.

Інформаційні джерела:

1. Вознюк О.В. Розвиток вітчизняної педагогічної думки: синергетичний підхід (др. пол. XX ст.) : навч.-метод. посіб. / за ред. проф. П. Ю. Сауха. – Житомир : вид-во ЖДУ, 2008. – 128 с.
2. Ильинский И.М. Образовательная революция. М. : Изд-во Моск. гуманит.-социальн. академии, 2002. – 146 с.
3. Кумбс Г. Филипп Кризис образования в современном мире: Системный анализ/ Филипп Г. Кумбс ; пер. с англ. С. Л. Володиной, В. А. Кузнецова, С. П. Романовой ; под ред. Г. Е. Скорова ; послесл. В. А. Жамина. – М. : Прогресс, 1970. – 261 с.
4. Пихорович В. Болонский процесс разрушения образования [Электронный ресурс]. : <http://www.getto.in.ua/nw/print.php?aid=5057>

Практичне заняття 5. Нормативні документи сфери освіти: система стандартів вищої освіти*Практичні завдання:*

1. Сучасні вимоги до стандартів вищої освіти.
2. Впровадження компетентнісного підходу у навчально-виховний процес вищої школи.

3. Визначення змісту освіти за певним напрямом підготовки або спеціальністю та освітньо-кваліфікаційним рівнем.

4. Принципи укладання навчального плану, навчальної програми дисциплін нормативної та варіативної частин стандарту вищої освіти.

Інформаційні джерела:

1. Закон України «Про вищу освіту» 2014 р.

2. Методичні рекомендації з розроблення складових галузевих стандартів вищої освіти (компетентнісний підхід) / В.Л. Гуло, К.М. Левківський та ін. – К. : 2013. – 102 с.

3. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

4. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. Фіцула. – 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2010. – 456 с. – (Серія «Альма-матер»).

Практичне заняття 6. Зміст освіти як категорія дидактики. Загальна характеристика нормативних документів, що визначають зміст освіти у вищій школі

Практичні завдання:

1. Проблема змісту освіти у вищій школі.

2. Проектування змісту навчання у вищих навчальних закладах.

3. Нормативні документи, що визначають зміст освіти.

4. Функції програми навчальної дисципліни.

Інформаційні джерела:

1. Дидактичні системи у вищій освіті : навч. посіб. / авт.-упоряд. В. В. Бойченко. – Умань : ПП Жовтий О. О., 2013. – 121 с. – (Серія «Педагогіка вищої школи»).

2. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи / Ортинський В.Л. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

3. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

4. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. Фіцула. – 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2010. – 456 с. – (Серія «Альма-матер»).

Практичне заняття 7. Особливості організації навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах освіти

Практичні завдання:

1. Лекції та методика їх проведення. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі.

2. Семінарські та практичні заняття у вищих навчальних закладах.
3. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять.
4. Педагогічна і виробнича практика студентів. Самостійна робота, вимоги до її організації.
5. Дистанційне навчання в системі освіти.
6. Форми, види і методи організації науково-дослідницької роботи студентів.
7. Система діагностики знань і вмінь студентів у вищому навчальному закладі. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю студентів.

Інформаційні джерела:

1. Васянович Г. П. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / Г. П. Васянович. – Л. : Ліга-Прес, 2000. — 100 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 486 с.
3. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Мойсеюк Н. Є. – 5-те вид., доп. і перероб. – К. , 2007. – 656 с.
4. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи / Ортинський В.Л. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
5. Основы педагогики высшей школы : учеб. пособ. / Л. Л. ТОВАЖНЯНСКИЙ, А. Г. РОМАНОВСКИЙ, В. В. БОНДАРЕНКО и др. – Х. : НТУ «ХПИ», 2005. – 600 с.
6. Педагогика : учеб. пособ. для студ. пед. ин-тов / под ред. Ю. К. Бабанского. – М. : Просвещение, 1983. – 608 с.

4. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

4.1. Загальні методичні рекомендації організації самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів (СРС) займає провідне місце у системі сучасної вищої освіти. З усіх видів навчальної діяльності СРС значною мірою забезпечує формування самостійності як провідної риси особистості студента.

Самостійна робота завершує завдання усіх інших видів навчальної діяльності. Адже знання, що не стали об'єктом власної діяльності, не можуть вважатися дійсним надбанням людини. Тому СРС має навчальне, особисте та суспільне значення.

Навчальна діяльність характеризується суб'єктністю, активністю, предметністю, цілеспрямованістю, наявністю структури та змісту. Особливими ознаками самостійної навчальної діяльності є такі:

- зміни самого суб'єкта;
- залежність від рівня розвитку студента та опора на досягнутий рівень розвитку;
- засвоєння загальних способів дій та наукових понять;
- передумання загальних засобів дій вирішенню завдань;
- залежність змін психічних властивостей та поведінки тих, хто навчається, від результатів їх власних дій.

Виконання самостійної роботи передбачає:

1. Опрацювання навчальної літератури за допомогою бібліотеки кафедри, університету, мережі Інтернет.
2. Вивчення навчального матеріалу, який дається для самостійної роботи.
3. Засвоєння знань, видів та способів діяльності в конкретній предметній галузі.
4. Самоперевірка засвоєних знань за допомогою представлених питань.

За необхідності можна отримати індивідуальну консультацію викладача щодо виконання самостійної роботи. Для цього на кафедрі кожного семестру розробляється графік консультацій викладачів.

4.2. Дидактичне забезпечення самостійної роботи студентів

Тема 1. Витоки й основні етапи становлення вищої школи в Україні

Києво-Могилянська академія в історії становлення і розвитку вищої школи й освіти України у XVII–XIX ст. Класичні університети України періоду нової та новітньої історії. Розвиток вищої школи України у радянські часи.

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте значення Києво-Могилянської академії у становленні вищої школи України.

2. Охарактеризуйте роль класичних університетів України у розвитку та становленні вищої школи України.

3. Дайте характеристику системі вищої освіти радянського періоду.

Інформаційні джерела:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Вітвицька С.С. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

2. Вознюк О.В. Розвиток вітчизняної педагогічної думки: синергетичний підхід (др. пол. XX ст.) : навч.-метод. посіб. / за ред. проф. П. Ю. Сауха. – Житомир : вид-во ЖДУ, 2008. – 128 с.

3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 486 с.

4. Лузан П.Г. Історія педагогіки та освіти в Україні : навч. посіб. / Лузан П.Г., Васюк О.В. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К. : ДАКККиМ, 2010. – 296с.

5. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

Тема 2. Принципи побудови і структура системи вищої освіти в Україні

Структура освіти в Україні. Принципи освітньої політики в Україні. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні. Перехід до ступеневої освіти, особливості і проблеми цього переходу. Реформування системи підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів через аспірантуру і докторантуру.

Питання для самоперевірки:

1. Охарактеризуйте сучасну структуру вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації.

2. Розкрийте основні принципи державної політики в Україні та проаналізуйте їх.

3. Обґрунтуйте необхідність переходу до двоступеневої системи вищої освіти.

4. Тенденції до реформування системи підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів.

Інформаційні джерела:

1. Болонський процес : документи / укладачі: З. І. Тимошенко, А. М. Грехов, Ю. А. Гапон, Ю. І. Палеха. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 169 с.

2. Велика хартія університетів //– Болонський процес : документи. Болонья, 18 вересня 1988. – К. : Вид-во Європейського університету, 2004. – С. 7, 31–32.

3. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. – К. : Вид. дім «Ін Юрс», 2003. – 416 с.

4. Згуровський М. З. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу МОНУ ; Нац. техн. ун-т України «КПІ» / Згуровський М.З. – К. : Політехніка, 2004. — 76 с.

5. Сисоєва С.О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоєва, Н.Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.

Тема 3. Розвиток вищої професійної школи: порівняльний аналіз зарубіжного і вітчизняного досвіду

Особливості вітчизняної освітньої системи. Особливості вищої освіти європейських країн. Сучасні проблеми у сфері вищої освіти України. Міжнародний рейтинг вищих навчальних закладів: критерії та показники.

Питання для самоперевірки:

1. Проаналізуйте систему сучасної вищої освіти України.

2. Визначте особливості вищої освіти європейських країн.

3. Охарактеризуйте проблеми системи вищої освіти України.

4. Рейтинг вищих навчальних закладів України у світі.

Інформаційні джерела:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури /Вітвицька С.С. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006.– 384 с.

2. Згуровський М. З. Стан та завдання вищої освіти України в

контексті Болонського процесу МОНУ ; Нац. техн. ун-т України «КПІ» / Згуровський М.З. – К. : Політехніка, 2004. – 76 с.

3. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті : монографія / Клепко С. Ф. — Полтава : ПОІППО, 2006. – 328 с.

4. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 486 с.

5. Сисоєва С.О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоєва, Н.Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.

Тема 4. Основи управління вищим навчальним закладом

Планування діяльності вищого навчального закладу. Структурні підрозділи вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації. Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах.

Питання для самоперевірки:

1. Проаналізуйте мету планування діяльності вищих навчальних закладів відповідно до державних потреб.

2. Назвіть структурні підрозділи вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації та дайте характеристику їх діяльності.

3. Охарактеризуйте роботу та діяльність органів громадського самоврядування у вищих навчальних закладах.

Інформаційні джерела:

1. Васянович Г. П. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / Г. П. Васянович. — Л. : Ліга-Прес, 2000. — 100 с.

2. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.

3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 486 с.

4. Основы педагогики высшей школы : учеб. пособ. / Л. Л. Товажнянский, А. Г. Романовский, В. В. Бондаренко и др. – Х. : НТУ «ХПИ», 2005. – 600 с.

5. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

Тема 5. Система планування й організація навчального процесу у ВНЗ, система стандартів вищої освіти

Загальна схема формування змісту навчання. Основні вимоги до стандартів вищої освіти. Нормативна та варіативна частина стандартів. ДСО, навчальний план, навчальна програма – побудова і взаємозв'язок.

Питання для самоперевірки:

1. Розкрийте схему формування змісту навчання у вищій школі.
2. Охарактеризуйте нормативну та варіативну частини державних стандартів.
3. Визначте основні принципи побудови навчальної програми, навчального плану, державного стандарту, їх узгодження.

Інформаційні джерела:

1. Васянович Г. П. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / Г. П. Васянович. — Л. : Ліга-Прес, 2000. — 100 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Вітвицька С. С. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
3. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. — 2-ге вид., стер. — К. : Знання, 2011. — 486 с.
4. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : конспект лекцій для магістрантів спец. 8.000005 «Педагогіка вищої школи» / уклад. Н. О. Брюханова. — Х. : [б. в.], 2011. — 92 с. : табл.
5. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. — К. : Кондор, 2011. — 628 с.

Тема 6. Розвиток вищої освіти України у контексті глобалізації та євроінтеграції

Розвиток вищої школи України в контексті Європейського простору вищої освіти. Тенденція до посилення міжнародної мобільності викладачів і студентів. Зміни в управлінні і фінансуванні вищих навчальних закладів. Надання вищим навчальним закладам автономії.

Питання для самоперевірки:

1. Проаналізуйте розвиток вищої школи України в контексті Європейського освітнього простору.
2. Охарактеризуйте тенденції до посилення міжнародної мобільності викладачів і студентів.
3. Визначте зміни в управлінні і фінансуванні вищих навчальних закладів.
4. Обґрунтуйте необхідність надання вищим навчальним закладам автономії.

Інформаційні джерела:

1. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Вітвицька С.С. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.

2. Дмитриченко М. Ф. Вища освіта і Болонський процес : навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти / М. Ф. Дмитриченко та ін. – К. : Знання України, 2006. – 439 с.

3. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті : монографія / Клепко С. Ф. — Полтава : ПОІППО, 2006. — 328 с.

4. Сисоєва С.О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоєва, Н.Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.

5. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

5. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ СТУДЕНТАМИ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

5.1. Загальні методичні рекомендації

Виконання контрольних робіт є складовою частиною навчального процесу, засобом перевірки навичок самостійної роботи магістрів та освоєння теоретичних питань дисципліни.

Контрольна робота повинна бути подана у друкованому вигляді, виконується на аркушах паперу формату А-4, вона має бути надрукована 14 розміром шрифту Times New Roman, інтервал між рядками 1,5, вирівнювання тексту – по ширині. Обсяг контрольної роботи – 15–20 сторінок.

Титульний аркуш має містити такі обов'язкові реквізити: назву навчального закладу; назву кафедри, назву дисципліни; варіант завдання; форму навчання; курс, номер групи; повне прізвище, ім'я, по батькові студента; місце та рік здачі контрольної роботи та прізвище, ім'я, по батькові викладача, що буде перевіряти роботу.

Із запропонованого списку завдань студент заочної форми навчання обирає свою тему контрольної роботи, орієнтуючись на останню цифру власної залікової книжки.

Структура контрольної роботи включає:

- титульний аркуш;
- зміст;
- основна частина;
- список літератури.

5.2. Теми контрольних робіт

1. Історія становлення вищої професійної освіти в Україні.
2. Тенденції розвитку ступеневої освіти в Україні.
3. Особливості розвитку вищих навчальних закладів України XX – на початку XXI ст.
4. Магістратура у ВНЗ України: проблеми, досвід, перспективи.
5. Структура вищої освіти України.
6. Управління вищою освітою України.
7. Структура вищого навчального закладу.
8. Управління вищим навчальним закладом.
9. Типи вищих навчальних закладів та основні напрями їх діяльності.

10. Управління навчально-виховним процесом вищого навчального закладу.

11. Робота міжнародних освітніх програм та проектів.

12. Основні шляхи і механізми модернізації вищої освіти України.

13. Модульно-рейтингова система навчання у вищому навчальному закладі.

14. Історія становлення магістратури в Україні.

15. Тенденція до зростання ролі іноземних мов.

16. Кредитно-рейтингова система навчання у вищому навчальному закладі.

17. Організація самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі.

18. Тенденція до впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес вищого навчального закладу.

19. Форми організації навчання у вищому навчальному закладі.

20. Інтеграційні процеси у Європейському освітньому просторі.

21. Зміни в управлінні та фінансуванні вищого навчального закладу.

22. Перехід до освітньо-кваліфікаційних рівнів бакалавр – магістр – доктор філософії в контексті Болонських угод, їх особливості.

23. Принципи освітньої політики в Україні.

24. Місце студентського самоврядування в управлінні вищим навчальним закладом.

25. Класичні університети України періоду нової та новітньої історії.

26. Структурні підрозділи вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації.

27. Посилення ролі самостійної роботи студентів.

28. Критерії ефективності професійної підготовки у контексті євроінтеграції.

29. Структура й особливості навчального процесу у вищій школі.

30. Проблема змісту освіти у вищій школі.

31. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищому навчальному закладі.

32. Основні види занять у вищій школі.

33. Організація контролю та оцінка якості навчання.

34. Галузеві стандарти вищої освіти та їх функції.

35. Нормативні документи, що визначають зміст освіти.

36. Масовизація вищої освіти.

37. Фінансова криза університетів й шляхи виходу із неї.

38. Диверсифікація вищих навчальних закладів.
39. Проблеми якості вищої освіти.
40. Новітні технології навчання і проблема відкритості і конкурентоспроможності університетів.
41. Соціальна відповідальність університетів.
42. Система державного управління вищою освітою.
43. Статус науково-педагогічних працівників у системі вищої освіти.
44. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти за кордоном.
45. Вища освіта в США.
46. Система вищої освіти у західноєвропейських країнах.
47. Сутність, основні напрями розвитку та характеристика процесу інформатизації освіти України.
48. Комплексні форми організації навчання. Дидактичні основи індивідуальних занять.
49. Педагогічна і виробнича практика студентів.

Рекомендована література:

1. Васянович Г. П. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / Г. П. Васянович. — Л. : Ліга-Прес, 2000. — 100 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Вітвицька С. С. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
3. Вознюк О.В. Розвиток вітчизняної педагогічної думки: синергетичний підхід (др. пол. XX ст.) : навч.-метод. посіб. / за ред. проф. П. Ю. Сауха. — Житомир : вид-во ЖДУ, 2008. — 128 с.
4. Дмитриченко М. Ф. Вища освіта і Болонський процес : навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти / М. Ф. Дмитриченко та ін. — К. : Знання України, 2006. — 439 с.
5. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В.Г. Кремень. — К. : Юрінком Інтер, 2008. — 1040 с.
6. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. — К. : Вид. дім «Ін Юрс», 2003. — 416 с.
7. Зимняя И. А. Ключевые компетенции — новая парадигма результата современного образования [Электронный ресурс] / И. А. Зимняя // Интернет-журнал «Эйдос». — 2006. — 5 мая. — Заглавие с экрана. — Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>.
8. Ильинский И.М. Образовательная революция. / И. М. Ильинский

М. : Изд-во Моск. гуманит.-социальн. академии, 2002. –146 с.

9. Клепо С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті : монографія / Клепо С. Ф. — Полтава : ПОІППО, 2006. — 328 с.

10. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – 2-ге вид., стер. – К. : Знання, 2011. – 486 с.

11. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Мойсеюк Н. Є. – 5-те вид., доп. і перероб. — К. , 2007. — 656 с.

12. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи / Ортинський В.Л. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

13. Основы педагогики высшей школы : учеб. пособ. / Л. Л. ТОВАЖНЯНСКИЙ, А. Г. РОМАНОВСКИЙ, В. В. БОНДАРЕНКО и др. — Х. : НТУ «ХПИ», 2005. — 600 с.

14. Педагогика : учеб. пособ. для студ. пед. ин-тов / под ред. Ю. К. Бабанского. – М. : Просвещение, 1983. – 608 с.

15. Пихорович В. Болонский процесс разрушения образования [Электронный ресурс]. : <http://www.getto.in.ua/nw/print.php?aid=5057>

16. Розвиток освіти в умовах полікультурного глобалізованого світу // Проблеми полікультурності у неперервній професійній освіті: наук. видання / за ред. чл.-кор. НАПН України К.В. Балабанова, С.О. Сисоевої, проф. І.В. Соколової. – Маріуполь : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2011. – С. 11–18.

17. Сисоева С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоева, Н.Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.

18. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : конспект лекцій для магістрантів спец. 8.000005 «Педагогіка вищої школи» / уклад. Н. О. Брюханова. – Х.: [б. в.], 2011. – 92 с. : табл.

19. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

20. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. Фіцула. – 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2010. – 456 с. – (Серія «Альма-матер»).

6. ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ЗАПИТАНЬ ІЗ ДИСЦИПЛІНИ

1. Перші школи та університети.
2. Історія становлення вищої школи України у XVI – XVII ст.
3. Унікальність і значення Києво-Могилянської академії у становленні і розвитку вищої школи й освіти України у XVII – XIX ст.
4. Місце класичних університетів у становленні і розвитку вищої школи й освіти України в XIX ст.
5. Особливості розвитку вищих навчальних закладів України в XX – на початку XXI століття.
6. Структура освіти в Україні.
7. Освітні та освітньо-кваліфікаційні рівні.
8. Принципи вищої освіти України.
9. Робота міжнародних та освітніх програм та проектів в Україні.
10. Сучасні проблеми у сфері вищої освіти в Україні.
11. Реалізація принципів Болонського процесу, якість підготовки фахівців.
12. Автономія університетів як методологічних центрів.
13. Міжнародні рейтинги вищих навчальних закладів.
14. Рейтинг ВНЗ в Україні та світі.
15. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти за кордоном.
16. Вища освіта в США.
17. Система вищої освіти у західноєвропейських країнах (Франція, Англія, Німеччина).
18. Система вищої освіти в Японії, Китаї, Південній Кореї.
19. Структурно-функціональна модель вищого навчального закладу.
20. Типи вищих навчальних закладів та основні напрями їх діяльності.
21. Принципи управління вищим навчальним закладом.
22. Система управління вищим навчальним закладом.
23. Структура вищого навчального закладу та планування його діяльності.
24. Управління навчально-виховним процесом у ВНЗ.
25. Структурні підрозділи вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації.
26. Органи громадського самоврядування у вищих навчальних закладах.

27. Студентське самоврядування та його роль в управлінні вищим навчальним закладом.

28. Структура й особливості навчального процесу у вищій школі.

29. Проблема змісту освіти у вищій школі.

30. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищому навчальному закладі.

31. Основні види занять у вищій школі.

32. Академічна лекція в системі професійної підготовки студентів.

33. Практичні та семінарські заняття, консультації.

34. Організація самостійної роботи студентів.

35. Організація контролю та оцінка якості навчання.

36. Курсові та дипломні роботи студентів як підсумковий контроль знань студентів.

37. Галузеві стандарти вищої освіти та їх функції.

38. Освітньо-кваліфікаційна характеристика фахівця.

39. Освітньо-професійна програма фахівця.

40. Засоби діагностики якості вищої освіти.

41. Навчальний план.

42. Процеси глобалізації і розвиток вищої освіти.

43. Особливості та протиріччя у розвитку вищої освіти України.

44. Проблеми адаптації системи вищої освіти України до Болонського процесу.

45. Критерії ефективності професійної підготовки у контексті євроінтеграції.

46. Кредитно-модульна система організації навчального процесу.

47. Інститут магістратури у вищих навчальних закладах.

48. Інформатизація навчального процесу у вищій школі.

49. Масовизація вищої освіти в Україні і світі.

50. Фінансова криза університетів й шляхи виходу із неї.

51. Диверсифікація вищих навчальних закладів.

52. Проблеми якості вищої освіти.

53. Новітні технології навчання і проблема відкритості і конкурентоспроможності університетів.

54. Соціальна відповідальність університетів.

55. Впровадження компетентнісного підходу у навчально-виховний процес вищої школи.

7. ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Андрущенко В. П. Освіта України в світлі суспільних проблем і суперечностей / В. П. Андрущенко // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. – Х. : НТУ «ХПІ». — 2002. – № 2. — С.10–22.
2. Болонський процес : документи / укладачі: З. І. Тимошенко, А. М. Грехов, Ю. А. Гапон, Ю.І. Палеха. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2004. – 169 с.
3. Васянович Г. П. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. / Г. П. Васянович. — Л. : Ліга-Прес, 2000. — 100 с.
4. Велика хартія університетів //– Болонський процес : документи. Болонья, 18 вересня 1988. – К. : Вид-во Європейського університету, 2004. – С. 7, 31–32.
5. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури / Вітвицька С.С. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
6. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навч. посіб. / Дичківська І. М. – К. : Академвидав, 2004. – 352 с.
7. Дмитриченко М. Ф. Вища освіта і Болонський процес : навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти / М. Ф. Дмитриченко та ін. – К. : Знання України, 2006. – 439 с.
8. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; гол. ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
9. Журавський В. С. Вища освіта як фактор державотворення і культури в Україні / В. С. Журавський. – К. : Вид. дім «Ін Юрс», 2003. – 416 с.
10. Згуровський М. З. Стан та завдання вищої освіти України в контексті Болонського процесу МОНУ ; Нац. техн. ун-т України «КПІ» / Згуровський М.З. – К. : Політехніка, 2004. – 76 с.
11. Зимняя И. А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования [Электронный ресурс] / И. А. Зимняя // Интернет–журнал «Эйдос». – 2006. – 5 мая. – Заглавие с экрана. – Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>.
12. Зязюн І. А. Краса педагогічної дії : навч. посіб. для вчителів, аспірантів, студ. серед. та вищ. навч. закл. / І. А. Зязюн, Г. М. Сагач. – К. : Укр.-фін. ін-т менедж. і бізнесу, 1997. – 302 с.
13. Клепко С. Ф. Філософія освіти в європейському контексті :

монографія / Клепко С. Ф. – Полтава : ПОІППО, 2006. — 328 с.

14. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб / Кузьмінський А. І. – К. : Знання, 2005. – 486 с.

15. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навч. посіб. / Мойсеюк Н. Є. – 5-те вид., доп. і перероб. – К. , 2007. – 656 с.

16. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи / Ортинський В.Л. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.

17. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу: документи і матеріали 2003-2004 рр. / авт. кол.: М. Ф. Степко, Я. Я. Болюбаш, В. Д. Шинкарук, В. В. Грубінко, І. І. Бабин; за ред. В. Г. Кременя. – Т : Вид-во ТДПУ ім. В.Гнатюка, 2004. – 147 с.

18. Основы педагогики высшей школы : учеб. пособ. / Л. Л. Товажнянский, А. Г. Романовский, В. В. Бондаренко и др. — Х. : НТУ «ХПИ», 2005. — 600 с.

19. Педагогика : учеб. пособ. для студентов пед. ин-тов / под ред. Ю. К. Бабанского. — М. : Просвещение, 1983. — 608 с.

20. Розвиток освіти в умовах полікультурного глобалізованого світу // Проблеми полікультурності у неперервній професійній освіті: наук. видання / за ред. чл.-кор. НАПН України К.В. Балабанова, С.О. Сисоєвої, проф. І.В. Соколової. – Маріуполь : Вид-во «Ноулідж» (донецьке відділення), 2011. – С. 11–18.

21. Сисоєва С. О. Вища освіта України: реалії сучасного розвитку / С.О. Сисоєва, Н.Г. Батечко. – К.: ВД ЕКМО, 2011. – 368 с.

22. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : конспект лекцій для магістрантів спец. 8.000005 «Педагогіка вищої школи» / уклад. Н. О. Брюханова. – Х.: [б. в.], 2011. – 92 с. : табл.

23. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011. – 628 с.

24. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. Фіцула. – 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2010. – 456 с. – (Серія «Альма-матер»).

8. СЛОВНИК ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ

Акредитація (від фр. Accreditation (accredo) – довіряю) – у сфері освіти — процедура визначення статусу вищого навчального закладу, підтвердження його спроможності здійснювати підготовку спеціалістів на рівні державних вимог з певного напрямку (спеціальності).

Аспірантура (від лат. Aspirans – той, хто прагне до чогось) — форма підготовки науково-педагогічних і наукових кадрів.

Види освіти – загальна, політехнічна, професійна. Види розвитку людини – біологічний (фізичний), психічний, соціальний.

Вищий навчальний заклад – освітній, освітньо-науковий заклад, який заснований і діє відповідно до законодавства про освіту, реалізує згідно з наданою ліцензією освітньо-професійні програми вищої освіти за певними освітніми та освітньо-кваліфікаційними рівнями, забезпечує навчання, виховання і професійну підготовку осіб відповідно до їх покликання, інтересів, здібностей та нормативних вимог у галузі вищої освіти, а також здійснює наукову та науково-технічну діяльність.

Державний стандарт освіти — сукупність єдиних норм і вимог до рівня освітньої підготовки у певних навчально-виховних закладах.

Дисертація (від лат. Dissertatio – дослідження) — наукова робота, виконана з метою її публічного захисту для здобуття ступеня.

Дисципліна (від лат. Disciplina – учення, виховання, розпорядок) – певний порядок поведінки людей, що забезпечує узгодженість дій у суспільних відносинах, обов’язкове засвоєння й виконання особистістю встановлених правил.

Доцент (від лат. Docens – той, який навчає) – вчене звання викладача вищого навчального закладу.

Екстернат (від лат. Externus – зовнішній, сторонній) – форма навчання, що ґрунтується на самостійному оволодінні навчальними дисциплінами відповідно до професійної освітньої програми за обраною спеціальністю.

ECTS – європейська система залікових кредитів, яка передбачає введення системи обліку навчального навантаження, зрозумілої для всіх європейських країн. Кредити ECTS відображають загальне навантаження студента при вивченні певного курсу або його частини (блоку), а також яку частину загального річного навчального навантаження займає певний курс (або блок курсу) у навчальному закладі, що визначає кредити.

Елітарний (від фр. Elite – краще, відбірне (лат. Eligo – вибираю) – навчальний заклад, який відрізняється своїм впливом, привілейованим станом і престижем, високим рівнем освіти.

Етика – (від грецьк. Ethika, від ethos – звичай, вдача, характер) філософська дисципліна, що вивчає мораль, моральність.

Завдання: 1) мета діяльності, дана в певних умовах і потребує для свого досягнення використання адекватних для цих умов засобів; 2) мета, задана в певних умовах.

Зміст освіти – чітко окреслена система знань, умінь та навичок, якими людина оволодіває у певному навчальному закладі.

Кафедра (від лат. kathedra – сидіння, стілець): 1) місце для викладача, промовця; 2) у вищих навчальних закладах – основний навчально-науковий підрозділ, що здійснює навчальну, методичну і науково-дослідну роботу з однієї або кількох споріднених дисциплін.

Компетентність – якість особистості, необхідна для якісної продуктивної діяльності в певній сфері.

Компетенція – інтегрований результат опанування змістом освіти, який виражається в готовності учня використовувати засвоєні знання, уміння, навички, а також способи діяльності у конкретних життєвих ситуаціях для розв'язання практичних і теоретичних задач.

Ліцензія – спеціальний дозвіл, отриманий від державних органів на різні види діяльності, в тому числі освітню.

Ліцензування (від лат. Licentia – право, дозвіл) – процедура визначення здатності навчального закладу певного типу проводити освітню діяльність, пов'язану із здобуттям вищої освіти та кваліфікації, відповідно до вимог стандартів вищої освіти, а також до державних вимог щодо кадрового, науково-методичного та матеріально-технічного забезпечення.

Магістр (від лат. Magister – начальник, учитель) – академічний ступінь, що присвоюється у вищих навчальних закладах.

Магістратура (від лат. Magistratus – сановник, начальник) – керівний орган у вищих навчальних закладах, які здійснюють підготовку магістрів.

Методика: 1) технічні прийоми реалізації методу з метою уточнення або верифікації знань про досліджуваний об'єкт; 2) конкретне втілення методу – вироблений спосіб організації взаємодії суб'єкта й об'єкта дослідження на основі конкретного матеріалу і конкретної процедури.

Методологія – система принципів і способів організації і побудови теоретичної і практичної діяльності, а також навчання про цю систему.

Модульне (блочно-модульне) навчання – організація навчального процесу, за якої учитель і учні працюють з навчальною інформацією, згрупованою у модулі, кожен з яких є завершеним і відносно самостійним.

Навчання дистанційне – сучасна освітня технологія з використанням засобів передачі навчально-методичної інформації на відстані (телефони, телебачення, комп'ютери, супутниковий зв'язок).

Навчання модульне (від лат. *Modulus* – міра) – організація навчального процесу, яка спрямована на засвоєння цілісного блоку адаптованої інформації та забезпечує оптимальні умови соціально-особистісного зростання учасників педагогічного процесу.

Освіта – це процес і результат засвоєння учнями систематизованих знань, умінь і навичок, формування на їх основі наукового світогляду, моральних та інших якостей особистості, розвиток їх творчих сил і здібностей.

Освіта вища – система освіти, що передбачає забезпечення фундаментальної, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які мають визначати темпи і рівень науково-технічного, економічного та соціально-культурного процесу, формування інтелектуального потенціалу суспільства.

Освіта дошкільна – початковий структурний компонент системи освіти, який забезпечує розвиток і виховання дітей в родині та дошкільних виховних закладах (дитячих яслах, садках).

Освіта позашкільна – складові системи освіти, спрямовані на забезпечення потреб людини у задоволенні інтересів та схильностей, здобуття дітьми додаткових знань, умінь та навичок, розвиток інтелектуальних потенцій.

Освіта політехнічна (від лат. *poly* – багато і *techne* – мистецтво, майстерність, вправність) – один із видів освіти, завданнями якого є ознайомлення з різноманітними галузями виробництва, пізнання сутності багатьох технологічних процесів, оволодіння певними вміннями та навичками обслуговування найпростіших технологічних процесів.

Освіта професійна – освіта, спрямована на оволодіння знаннями, вміннями і навичками, необхідними для виконання завдань професійної діяльності.

Освіта професійно-технічна – освіта, яка забезпечує здобуття громадянами певної професії відповідно до їх покликання, інтересів та здібностей, соціальну підготовку до участі у продуктивній праці.

Освіта середня загальна – провідна складова системи освіти, що забезпечує освіту і виховання дітей 6–18 років, підготовку їх до отримання професійної освіти та трудової діяльності.

Освіта-медіа – напрям у педагогіці, що передбачає вивчення школярами (студентами) закономірностей масових комунікацій (преси, телебачення, радіо, кіно).

Освітньо-кваліфікаційна характеристика – сукупність основних вимог до професійних якостей, знань та умінь фахівця, необхідних для успішного виконання ним професійних функцій.

Освіченість – міра пізнавальної активності індивіда, яка проявляється у рівні набутих знань, що можуть бути використані у практичній діяльності.

Особистість – соціально-психологічне поняття; людина, яка характеризується з соціально-психологічного погляду насамперед рівнем розвитку психіки, здатністю до засвоєння соціального досвіду, можливістю спілкуватися з іншими людьми.

Педагогічна система – безліч взаємопов'язаних структурних і функціональних компонентів, підпорядкованих цілям виховання, освіти і навчання підростаючого покоління та дорослих людей.

Педагогічне спілкування – специфічна міжособистісна взаємодія педагога і вихованця (учня), за допомогою якої відбувається засвоєння знань та становлення особистості в навчально-виховному процесі.

Педагогічний процес – цілеспрямована, змістовно наповнена і організаційно оформлена взаємодія педагогічної діяльності дорослих і самозміна дитини в результаті активної життєдіяльності за провідної і спрямовуючої ролі вихователів.

План навчальний – нормативний документ, у якому визначено для кожного типу загальноосвітніх навчально-виховних закладів перелік навчальних предметів, порядок їх вивчення за роками, кількість годин на тиждень, відведених для їх вивчення, графік навчального процесу.

Посібник навчальний – навчальна книга, в якій розкрито зміст навчального матеріалу, що не завжди відповідає вимогам чинної програми, а виходить за її межі, визначено додаткові завдання, спрямовані на розширення пізнавальних інтересів учнів, розвиток їхньої самостійної пізнавальної діяльності.

Принципи освіти (від лат. Principium – основа, начало) – вихідні положення, покладені в основу діяльності всієї системи освіти України та її структурних підрозділів.

Принципи управління – вихідні положення, які визначають основні напрями, форми, засоби та методи управління загальноосвітніми навчально-виховними закладами.

Програма навчальна – нормативний документ, в якому подано характеристику змісту навчального матеріалу із визначенням розділів, тем, орієнтовної кількості годин на їх вивчення.

Професіограма – опис вимог, соціально-психологічних і фізичних особистісних якостей, які висуває певна професія. Професія (від лат. Professio – офіційно зазначене заняття) – вид трудової діяльності, що потребує певних знань і трудових навичок та є джерелом існування, життєдіяльності.

Рівні освіти – поступовість отримання загальноосвітньої та професійної підготовки через проходження певних етапів: початкова освіта, базова загальна освіта, повна середня освіта, професійно-технічна освіта, базова вища освіта, повна вища освіта.

Самоосвіта – система внутрішньої самоорганізації щодо засвоєння досвіду поколінь, спрямованої на власний розвиток.

Система освіти – сукупність закладів освіти, наукових, науково-методичних і методичних установ, науково-виробничих підприємств, державних і місцевих органів управління освітою та самоврядування в галузі освіти.

Спеціальність – необхідна для суспільства обмежена галузь застосування фізичних і духовних сил людини, що дає їй можливість отримати необхідні засоби для життя; комплекс набутих людиною знань і практичних навичок для заняття певним видом діяльності.

Форми навчання – зовнішня сторона організації процесу навчання, що визначає, коли, де, хто і як навчається. Зазвичай виділяються такі форми навчання: індивідуальні, колективні, групові; класні і позакласні; шкільні і позашкільні.

ДЛЯ НОТАТОК

This image shows a single sheet of white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Загальні положення.....	5
2. Зміст навчальної дисципліни.....	15
3. Методичні вказівки до практичних занять.....	18
4. Методичні вказівки з організації самостійної роботи.....	23
5. Методичні вказівки до виконання контрольних робіт студентами заочної форми навчання.....	29
6. Перелік контрольних запитань із дисципліни.....	33
7. Інформаційно-методичне забезпечення.....	35
8. Словник термінів і понять.....	33

Навчальне видання

**Методичні вказівки та контрольні завдання з курсу
«Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні»**

для студентів денної та заочної форм навчання освітньо-кваліфікаційного
рівня «Магістр» зі спеціальності 8.18010021 «Педагогіка вищої школи»

Укладачі:

СОЛОДОВНИК Тетяна Олександрівна

СЕРЕДА Наталія Вікторівна

Відповідальний за випуск проф. *Романовський О.Г.*

Роботу до видання рекомендував проф. *Ігнатюк О.А.*

Редактор *В.О. Козюк*

План 2015 р., п.131

Підп. до друку .12 Формат 60×84 1/16. Папір офісний

Riso-друк. Гарнітура Таймс. Ум. друк. арк. .

Наклад 50 прим. Зам. . Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ «ХП».

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №3657 від 24.12.2009 р.

61002, Харків, вул. Фрунзе, 21

Друкарня НТУ “ХПІ”. 61002, Харків, вул. Фрунзе, 21